

Místní národní výbor Neuměř

(1928) 1945–1963 (1964)

Inventář

EL NAD č.: 308

AP č.: 431

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2015

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	7
Příloha č. 2: Přehled předsedů MNV Neuměř	8

Inventární seznam:

1. Orgány národního výboru	9
2. Úřad národního výboru	10

I. Vývoj původce archiválií

Obec Neuměř leží v mělké kotlině zhruba 4 km západně od Holýšova. Do roku 1949 obec náležela do soudního okresu Horšovský Týn ve správním okrese Horšovský Týn. Od roku 1949¹ byla součástí okresu Stod a po reorganizaci státní správy se stala od 1. července 1960² součástí okresu Domažlice. Před druhou světovou válkou žilo v Neuměři 288 obyvatel vesměs československé národnosti.

Jako správní orgány obcí byly po skončení druhé světové války zřízeny národní výbory,³ které tak nahradily do té doby fungující obecní úřady. Správy obce Neuměř se po osvobození obce ujal pětičlenný revoluční národní výbor, který byl koncem měsíce května 1945 nahrazen novým místním národním výborem v čele s předsedou národního výboru. Hlavním orgánem národního výboru bylo plénum, které rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce a volilo další orgány národního výboru, především radu. Ta vykonávala rozhodnutí pléna, měla i určité rozhodovací pravomoci a řídila zaměstnance národního výboru. Jako poradní orgány rady byly plénum voleny komise národního výboru. Ve věci řešení žádostí o přiděl zabaveného německého majetku byla zvolena místní rolnická komise.

Dne 25. června 1946 došlo na základě výsledků voleb do Ústavodárného národního shromáždění k ustavení nového Místního národního výboru Neuměř a k volbě jeho složek.⁴ Z těchto voleb vzešel místní národní výbor zastoupený čtyřmi politickými stranami. Komunistická strana Československa obsadila osm mandátů, Československá strana sociálně demokratická dva mandáty, Československá strana lidová jeden mandát a Československá strana národně socialistická také jeden mandát. V roce 1950 byl v Neuměři schválen patnáctičlenný národní výbor, který tvořil předseda národního výboru, náměstek předsedy a zároveň zemědělský referent, finanční referent, vyživovací a plánovací referent a referent kultury a osvěty.

Vládním nařízením č. 14/1950 Sb., o organizaci místních národních výborů, se Místní národní výbor Neuměř zařadil podle počtu obyvatel mezi národní výbory I. kategorie.

Národní výbory od roku 1950 převzaly vedení matričních knih, církevní knihy se k 1. lednu 1950 uzavřely a staly se majetkem státu.⁵ Původní farní obvody nahradily matriční obvody. Neuměř náležející k farnímu obvodu Holýšov se stala součástí matričního obvodu MěNV Holýšov.

Až do roku 1954, kdy byla přijata řada zákonů⁶ týkajících se fungování národních výborů, byli členové národních výborů jmenováni okresním národním výborem na návrh Národní fronty. Teprve v květnu 1954 proběhly první volby kandidátů Národní fronty do národních výborů. Volební období bylo tříleté. Neuměřský národní výbor v čele s předsedou a tajemníkem MNV čítal devět členů. Počet členů národního výboru se zvýšil po volbách konaných v květnu roku 1957 na jedenáct.

¹ Podle vládního nařízení č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích.

² Podle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu.

³ Idea vytvoření národních výborů v oblasti místní správy se objevila už za druhé světové války. Národní výbory měly ve své činnosti spojit prvky státní správy a samosprávy. Jako prozatímní orgány veřejné správy ve všech oborech byly národní výbory definovány v ústavním dekretu prezidenta republiky č. 18/1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci měla stanovit vláda prostřednictvím svého nařízení. Tím bylo nařízení vlády č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, a dále vládní nařízení č. 44/1945 Sb., kterým se mění vládní nařízení č. 4/1945 Sb. a vyhláška ministra vnitra č. 45/1945 Sb., o úplném znění vládního nařízení o volbě a pravomoci národních výborů.

⁴ Podle § 12 vl. nař. č. 120/1946 Sb., o obnovení národních výborů na podkladě výsledků voleb do Ústavodárného národního shromáždění a podle směrnic ministerstva vnitra ze dne 13. června 1946.

⁵ Zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách.

⁶ Ústavní zákon č. 12/1954 Sb., o národních výborech, zákon č. 13/1954 Sb., o národních výborech, zákon č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů.

V souvislosti s novým územně správním uspořádáním státu v roce 1960 došlo k výrazným změnám ve vývoji národních výborů. Na zákon č. 35/1960 Sb., o změně ústavního zákona o volbách do Národního shromáždění a o volbách do Slovenské národní rady a ústavního zákona o národních výborech, navázal zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu.⁷ Od 1. července 1960 se touto územní reorganizací uskutečnilo sloučení Místního národního výboru Všekary a Místního národního výboru Neuměř ve společný Místní národní výbor Neuměř. Neuměř se zároveň stala obcí s osadou Všekary v nově vytvořeném okrese Domažlice. Podle zákona č. 39/1960 Sb., o volbách do národních výborů, se do nyní do nich volili poslanci (dříve členové) na čtyřleté volební období.

Na základě rozhodnutí 16. plenárního zasedání Západočeského krajského národního výboru Plzeň konaného 24. a 25. dubna 1963 došlo ke sloučení Místního národního výboru Neuměř s Místním národním výborem Kvíčovice ve společný Místní národní výbor Kvíčovice.⁸ Místní národní výbor Neuměř zanikl a v obci byl 27. září 1963 zvolen občanský výbor.⁹

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Písemnosti archivního fondu Místní národní výbor Neuměř byly pravděpodobně v roce 1953 předány do bývalého Okresního archivu Stod a jím pak 30. ledna 1961 delimitací převedeny do Okresního archivu v Horšovském Týně. Podrobnější informace o předání archiválií se nedochovaly, nezaznamenává jej ani kniha přírůstků. Ke ztrátám či zničení většiny dokumentů z činnosti národního výboru došlo pravděpodobně již před převzetím do archivu.

Vzhledem k torzu dochovaných archiválií není patrný způsob vedení a ukládání spisů u původce.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Torzovitě dochovaný archivní fond Místní národní výbor Neuměř zachycuje období let (1928) 1945–1963 (1964). Prius archivního fondu tvoří rok 1928 (inv. č. 3) a jedná se o datum prvního zápisu učiněného v pamětní knize obce. Rok 1964 tvoří posterius archivního fondu a obsahuje jej též časový rozsah pamětní knihy (inv. č. 3), v jejímž vedení kronikář pokračoval i po sloučení Místního národního výboru Neuměř s Místním národním výborem Kvíčovice.

Z archivního fondu Archiv obce Neuměř časovým rozsahem zasahuje do archivního fondu Místní národní výbor Neuměř podací protokol z let 1944–1946. V archivním fondu

⁷ Tento zákon stanovil, že z důležitých společenských zájmů, zejména pro další rozvoj zemědělské výroby a pro hospodářskou a kulturní výstavbu obcí, lze vytvořit, zrušit nebo sloučit obce nebo provést změnu jejich území.

⁸ Části obce Kvíčovice se Neuměř stala od 1. května 1980 na základě usnesení 16. plenárního zasedání Okresního národního výboru Domažlice ze dne 29. dubna 1980 a podle ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, a podle § 39 odst. 2 písm. e) zákona ČNR č. 28/1972 Sb., o národních výborech (úplné znění, jak vyplývá s platností pro Českou socialistickou republiku z pozdějších zákonných změn a doplňků). Od 1. července 1984 převzal správu Neuměře Městský národní výbor Holýšov, neboť došlo ke sloučení Místního národního výboru Kvíčovice s Městským národním výborem Holýšov. Od 24. listopadu 1990 se na základě usnesení 18. plenárního zasedání Okresního národního výboru Domažlice ze dne 25. září 1990 vyčlenila část Neuměř z obce Kvíčovice a vytvořila se pro ni samostatná obec s názvem Neuměř. Po prvních demokratických komunálních volbách, které se konaly 24. listopadu 1990, se obec Neuměř stala sídlem obecního zastupitelstva.

⁹ Občanský výbor byl pomocným orgánem národního výboru a jeho rady. Zastupoval danou obec a ve schůzích rady místního národního výboru upozorňoval na potřeby obce a občanů. Členy občanského výboru byli společně s poslanci místního národního výboru, kteří bydleli v obci, v níž občanský výbor působil, neaktivnější občané obce navrženými organizacemi Národní fronty.

Archiv obce Neuměř byl ponechán, neboť s ostatními dochovanými podacemi protokoly tvoří ve fondu souvislou řadu.

Na EL NAD archivního fondu Místní národní výbor Neuměř je učiněna poznámka o uspořádání fondu v roce 1956 Emanuelem Kublou.

V roce 2014 archivní fond pořádala a zpracovala k němu inventář Monika Žáčková. Jako základní metodický návod při inventarizaci fondu sloužil metodický pokyn pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni č. j. SOAP/006-3120/2007. Inventární seznam se člení na dvě oddělení: orgány národního výboru a úřad národního výboru. Do oddělení orgány národního výboru je zařazen zápis ze schůze pléna MNV. Ostatní archiválie jsou zařazeny do oddělení úřad národního výboru a jsou uspořádány podle evidenčních jednotek (úřední knihy, kartony). Úřední knihy jsou rozděleny na účetní knihy a pamětní knihy. Spisový materiál tvoří tři inventární čísla spisů. Formální zpracování inventáře odpovídá metodickému pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu č. j. SOAP/006-1300/2014 a metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová základní pravidla pro zpracování archiválií. Při současném pořádku nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archivního fondu je dobrý, pouze pamětní kniha (inv. č. 3) má složky uvolněné z vazby.

Jazykem celého archivního fondu je čeština.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Vzhledem k torzu dochovaných archiválií poskytuje archivní fond Místní národní výbor Neuměř omezené možnosti badatelského využití. Jediný dokument podávající informace o životě v obci představuje pamětní kniha obce Neuměř (inv. č. 3) z let (1928) 1945–1963 (1964). První zápis v pamětní knize pochází z roku 1928, kdy místní kronikář Jan Brož zaznamenal do pamětní knihy retrospektivně stručné dějiny obce až k roku 1518. Od roku 1931 kronikář pořizoval zápisy do pamětní knihy chronologicky každý rok a věnoval se především činnosti a zprávám z obecního zastupitelstva. Zápisy pořízené po roce 1945 informují mimo jiné o vytvoření národního výboru, o všech volbách do něj, celkové poválečné situaci v obci, zemědělství, výstavbě i o všeobecných událostech. Pro genealogické bádání mohou být přínosné záznamy o narození a úmrtí obyvatel obce či soupis domů v obci podle čísel popisných s uvedením vlastníků.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Místní národní výbor Neuměř pořádala, inventární seznam a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Seznam použitých pramenů a literatury

a) Prameny

SOA Plzeň, Západočeský krajský národní výbor Plzeň, nezpracovaný materiál odboru vnitřních věcí, sign. 604 z roku 1963.

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Horšovský Týn 1945–1960: inv. č. 275, č. k. 38.

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Domažlice 1960–1990: inv. č. 1263, K 309.

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. I. a II. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

b) Literatura

ČECHOVÁ Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích 1945–1960. *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, str. 129–147.

NUHLÍČEK Josef. Spisová služba národních výborů v letech 1945–1955. *Archivní časopis*, 1955, roč. 5, str. 135–146.

ŠMILAUEROVÁ Eva. Správní vývoj a diplomatika písemností okresních národních výborů v letech 1945–1960. *Sborník archivních prací*, 1982, roč. 32, str. 43–169.

ŠTROBLÍK Vladimír. Vývoj místních a městských národních výborů na území České republiky (1945–1990). *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, str. 73–90.

ŠULC Stanislav. *Národní výbory, vývoj, právní základy, poslání, práce.* Brno : ZÁŘ tiskařské a nakladatelské podniky, 1946.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
č. k.	číslo kartonu
ČNR	Česká národní rada
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventurní číslo
K	kniha
kar	karton
MěNV	městský národní výbor
MNV	místní národní výbor
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv Plzeň
SOkA	státní okresní archiv
ukn	úřední kniha
vl. nař. č.	vládní nařízení číslo

Přehled předsedů MNV Neuměř

(dle zápisů v pamětní knize)

1945	Václav Šimka
1945–1946	Martin Šizling
1946–1950	Josef Geikl
1950–1954	Josef Straka
1954–1957	Josef Mestl
1957–1963	Josef Kubš

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
1. Orgány národního výboru			
1	Zápis ze schůze pléna MNV 2. 2. 1962	1962	kar 1
2. Úřad národního výboru			
I. Úřední knihy			
A. Účetní			
2	Peněžní deník	1959–1963	ukn 1
B. Pamětní			
3	Pamětní kniha se zápisy a) Obecního úřadu Neuměř b) Místního národního výboru Neuměř c) Místního národního výboru Kvíčovice pro část obce Neuměř	(1928) 1945–1963 (1964)	ukn 2
II. Spisový materiál			
A. Spisy			
4	Zprávy z prověrky finanční komise a o dohlídce MNV	1960–1961	kar 1
5	Rozpočet obce	1946, 1963	kar 1
6	Účetní závěrka	1947	kar 1

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Neuměř
Značka archivního fondu:	MNV Neuměř
Časové rozmezí:	(1928) 1945–1963 (1964)
Počet evidenčních jednotek:	3 (2 úřední knihy, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	6
Rozsah v bm:	0,13 bm
Stav ke dni:	18. 8. 2015
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 18. 8. 2015 – č. j. SOAP/010-0614/2015